

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АДАПТАЦІЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ В ЗДО І ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Політика курсу
7. Контактна інформація

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Адаптація та соціалізація дітей дошкільного віку в ЗДО і початковій школі
Освітня програма	Дошкільна освіта
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	4 курс /8 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. / 4 год. Семінарські заняття – 18 год. / 6 год. Самостійна робота – 60 год. / 80 год.
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Мова викладання	Українська
Викладач (-і)	к.п.н., доц. Скоморовська І. А.
Е-mail викладача	iryna.skomorovska@pnu.edu.ua
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Консультації згідно розкладу
2. Опис дисципліни	
<p>Освітній компонент «Адаптація та соціалізація дітей дошкільного віку в ЗДО і початковій школі» належить до циклу професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО і є дисципліною вільного вибору здобувача освіти. Вивчення даного курсу охоплює великий спектр питань, пов'язаних з сприятливими умовами та труднощами, які виникають під час адаптації та соціалізації дошкільників у ЗДО та початковій школі. Програма курсу передбачає теоретичне та практичне опанування майбутніми вихователями уміннями ефективно працювати з дошкільниками в адаптаційний період їх перебування в ЗДО; використовувати гру як чинник адаптації та соціалізації дітей; використовувати діагностику рівня адаптації та соціалізації дітей; складати індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.</p>	
<p>Мета – це формування професійної компетентності майбутнього вихователя ЗДО щодо забезпечення успішної адаптації та соціалізації дітей дошкільного віку в закладах освіти на основі вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду.</p>	

Завдання:

- сформуванати у здобувачів освіти знання про теоретичні та практичні засади адаптації та соціалізації дітей до ЗДО та початкової школи;
- формувати сучасного вихователя ЗДО, який володіє професійною компетентністю забезпечити комфортні та сприятливі умови адаптації та соціалізації дітей;
- виробити у майбутніх педагогів подолання труднощів адаптації та соціалізації, які виникають у дошкільників під час вступу до закладів освіти (на основі використання вітчизняного і зарубіжного досвіду);
- сформуванати вміння розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

Компетентності:

Загальні компетентності:

- КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- КЗ-9. Здатність здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
- КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).
- КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.
- КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку
- КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.
- КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.
- КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.
- КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Загальні компетентності (за професійним стандартом):

- ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).
- ЗК.03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну

культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

ЗК.04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК.05 Здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою, планувати й управляти культурними та соціальними проектами, критично мислити (підприємницька компетентність).

Програмні результати навчання:

ПРН-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти

ПРН-21 Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку

3. Структура курсу

Тема	Програмові результати навчання	Завдання
Тема 1. Адаптація та соціалізація дошкільників як навчальна дисципліна (вступна лекція)	ПРН-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	Ознайомити з метою і завданнями навчальної дисципліни; сформулювати уявлення про актуальність володіння знаннями про особливості адаптації дошкільників до ЗДО та початкової школи.

	<p>ПРН-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.</p>	
<p>Тема 2. Адаптація та соціалізація дошкільників як психолого-педагогічні явища</p>	<p>ПРН-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>ПРН-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.</p>	<p>Поглибити знання майбутніх вихователів про процеси адаптації та соціалізації дошкільників; оволодіти знаннями про особливості адаптації дітей</p>
<p>Тема 3. Особливості адаптації дошкільників у різних інститутах соціалізації (сім'я, ЗДО, школа)</p>	<p>ПРН-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.</p> <p>ПРН-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПРН-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах</p>	<p>Розкрити особливості соціалізації дітей в сім'ї, характеристики адаптації та соціалізації дошкільників у ЗДО та ПШ, а також наступність в роботі між цими освітніми закладами.</p>

	закладу дошкільної освіти	
Тема 4. Дитяча субкультура в сучасному соціумі	<p>ПРН-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>ПРН-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПРН-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.</p>	Формувати у майбутніх педагогів уявлення про дитячу субкультуру як чинник соціальної адаптації дітей, охарактеризувати вплив ровесницьких стосунків на соціалізацію дошкільника; розкрити особливості лідерства як актуальна проблема соціалізації сучасних дошкільників.
Тема 5. Діагностика рівнів соціалізованості дітей дошкільного віку	<p>ПРН-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>ПРН-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПРН-21 Розробляти індивідуальні програми</p>	Сформувати у майбутніх вихователів уміння розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку; навички діагностики рівнів соціалізації та адаптації дітей, ознайомити з критеріями та показниками рівнів адаптації, а також з актуальними методиками.

	соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.	
Тема 6. Порушення адаптації дітей до ЗДО та початкової школи	<p>ПРН-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.</p> <p>ПРН-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПРН-21 Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку</p>	Ознайомити здобувачів з труднощами, які виникають у дітей при адаптації та соціалізації до умов ЗДО і початкової школи; проаналізувати шляхи подолання цих труднощів.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	80 балів
Лабораторна робота	-
Самостійна робота	10 балів
Індивідуальні завдання	10 балів
Залік	100 балів
Максимальна кількість балів	100 балів

5. Ресурсне забезпечення

1. Адаптація дітей до навчання у школі в діяльності психологічної служби: методичні рекомендації / за наук. ред. В.Г. Панка – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 102 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/32310413.pdf>
2. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: Практикум. Київ: КНТ, 2019. – 204 с.
3. Захарова Н.М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: Монографія. – Донецьк: вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2010. – 218 с.
4. Карпенко Н. В. Діагностика психічного розвитку дитини в роботі педагога (вчителя, вихователя): навч. посібник. К.: Каравела, 2015. – 248 с.

5. Кубірка А., Скоморовська І. Особливості процесу соціалізації дошкільників засобами ігрової діяльності // Еврика – XXIII. Збірник студентських наукових праць. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2022. – 296 с. – С.157-159.
https://nauka.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/122/2023/02/evryka_22-verstka6.pdf
6. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля [Текст]: навч. посібник: у 3-х ч. Ч. 3 / Н. В. Лисенко, Н. Кирста, Н. Лазарович. – К. : Слово, 2016. – 376 с.
7. Лучинкіна А. І. Психологічні особливості соціалізації обдарованих дітей у віртуальному просторі. К.: Ін-т обдарованої дитини, 2014. – 252 с.
8. Павелків, Р. В. Цигипало О. П. Дитяча психологія: підручник. – К.: Академвидав, 2015. – 400 с.
9. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка [Текст]: підручник / Тамара Іллівна Поніманська. – Рек. МОН, 2-е вид., доп. – К. : Академвидав, 2013. – 464 с.
10. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ : монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг.ред. О. Рейпольської. – К. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. – 280 с.
https://lib.iitta.gov.ua/711895/1/07_Соціалізація_Монографія_ALL.pdf

6. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти м. Івано-Франківськ вул. Бандери, 1 каб. 302 тел. +380687372044 https://kttmdiso.pnu.edu.ua/ ktmdo@pnu.edu.ua
Викладач	к.п.н., доц. Скоморовська І. А.
Контактна інформація викладача	iryana.skomorovska@pnu.edu.ua +80665590283

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме: - Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя
--------------------------	---

	<p>Стефаника (нова редакція).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція). - Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науководослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. - Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою: https://pnu.edu.ua/polozhennia-prozapobihannia-plahiatu/
<p>Пропуски (відпрацювання) занять</p>	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). - Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.) Ознайомитися з положеннями можна за адресою: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання («Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від</p>

	26.11.2019 із внесеними змінами наказом №212 від 06.04.2021 р.) Ознайомитися із положенням можна за адресою: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/pol_ozhenja/
Невідповідна поведінка під час заняття	Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти» Ознайомитися із положенням можна за адресою: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/pol_ozhenja/
Додаткові бали	Додаткові бали отримують здобувачі освіти, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.
Неформальна освіта	Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra. Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)». Ознайомитися з положенням можна за адресою: https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalnaosvita.pdf

Викладач _____

Скоморовська І. А.